

"מבי דפומבדיתא" — רב יהודה רב עינא.

"חריפי דפומבדיתא" — עיפה ואכימי בני רחבה.

"אמוראי דפומבדיתא" — רבה ורב יוסף.

"אמוראי דנהרדעא" — רב המא.

"נהרבלאי מתנו" — רמי בר ברבי.

"אמרי בי רב" — רב הונא.

ומקשה הגמרא:

והאמר, הרי אמר רב הונא: אמרי בי רב. הרי שרב הונא אינו "אמרי בי רב", שהרי הוא מסר דינים בשם "אמרי בי רב".

ומתרצת הגמרא: אלא, כל מקום ששינוי "אמרי בי רב", הוא תואר לרב המונא.

"אמרי במערבא" — רבי ירמיה.

"שלחו מתם" — רבי יוסי בר חנינא.

"מחכו [צחקון] עלה במערבא" — רבי אלעזר.

ומקשה הגמרא:

והא, הרי בסוגיא בפרק אחד דיני ממונות, מצינו: שלחו מתם, שלחו הוראה מארץ ישראל, לדברי רבי יוסי בר חנינא, מוצא, וכו'. הרי ש"שלחו מארץ ישראל" ביאור בדעת רבי יוסי בר חנינא, ואינו הוא בעצמו.

ומתרצת הגמרא: אלא איפוך, הגירסא היא הפוכה: "שלחו מתם" — רבי אלעזר. ואילו

"מחכו עלה במערבא" — רבי יוסי בר חנינא.

שינוי במשנתנו: וכמה יהא בעיר ויהא ראוייה לפנהרין — מאה ועשרים.

ודנה הגמרא: מאה ועשרים אנשי העיר, מאי עבידתייהו? מהו עשייתן? כלומר, מה הטעם שצריכין להיות בעיר מאה ועשרים איש, כדי שתהא ראוייה לסנהדרין.

ומבאר הגמרא:

עשרים ושלושה איש כנגד סנהדרי קטנה. ועוד שלש שורות היושבין לפני הסנהדרין שכל שורה היא של עשרים ושלושה תלמידים. ומטרת ישיבתן שם היא, שאם הוצרכו להוסיף על הדיינים, כגון ששנים עשרה מחייבים ואחד עשר מזכין, אז סומכין את התלמידים, ומוסיפין על הסנהדרין.

הרי ביחד תשעים ותרתי תשעים ושנים. ועוד עשרה אנשים בטלנין של בית הכנסת שהם בטלנין מכל מלאכה להיות מזומנין לבית הכנסת שחרית וערבית, ובלעדיהם אינה נקראת עיר, הרי מאה ותרתיה מאה ושנים, ועוד שני סופרים הכותבים בבית דין דברי המזכין ודברי המחייבין, וכל שעה יושבין לפני הדיינים, ועוד שני חזנין שמי בית דין להלקות את החייב ולהזמין את בעלי הדינין לדין, ועוד שני בעלי דינין שצריכין לדון אותם⁽¹⁶⁾, ועוד שני עדים⁽¹⁷⁾, ועוד שני זוממין שבלעדיהם אין העדים

וצריך ביאור מה שמבארים רש"י והרמ"ה שצריכין שני בעלי דינין, הרי בדיני נפשות עסקינן, ושם לא שייך תובע ונתבע.
17. וכתב היד רמ"ה: שכל האחרים עסוקים במלאכתם, או בתורתם.

16. והקשה היד רמ"ה: האם לא יכול להיות שהנידון יהיה אחד מהדיינין או מהתלמידים שאר המאה ועשרים. לכן מפרש, שאם אכן יהיה שהדיינים או התלמידים יתדיינו לפני בית דין יוכלו שנים אלה למלאות מקומם.